

ANDRAGOGY АНДРАГОГІКА

UDC 37.091.12-057.86:374.7

DOI 10.35433/pedagogy.3(118).2024.6

FEATURES OF IMPLEMENTATION OF LABOR FUNCTIONS AND PROFESSIONAL COMPETENCIES OF OUT-OF-SCHOOL EDUCATORS

Yu. P. Kesner*, S. L. Yatsenko**

The article is devoted to the peculiarities of the implementation of labor functions and professional competencies of the teacher of out-of-school education. The relevance of the study is determined by the need to reform and modernize the out-of-school education sector in the context of transformational processes in Ukraine. The article analyzes scientific sources on the experience of the USA and EU countries in the study of this issue. In particular, emphasis is placed on the need to develop competencies in the field of transformational leadership, intercultural interaction, ICT, pedagogical diagnostics, and prognostics among out-of-school teachers. The legal framework for the functioning of out-of-school education in Ukraine and the requirements for the activities of out-of-school education institutions are outlined. The essence of the professional standard of the out-of-school teacher as a system of requirements for their competencies is considered. The personal qualities and professional competencies of the teacher of an out-of-school educational institution are characterized, in particular: transformative, communicative, and value-oriented components. The components of a teacher's readiness to work in an out-of-school institution are determined: motivational, cognitive, affective, and activity-based. The importance of the psychological competence of the teacher as a factor of suitability for work in an out-of-school institution is emphasized. A classification of the characteristics of the activity of a teacher of an out-of-school education institution according to the criteria of content, form, and structure is proposed. Promising areas of further scientific research are outlined, in particular: adaptation and approbation of effective models for the formation of competencies of out-of-school teachers, development of innovative technologies for their professional development, conducting comparative studies and substantiating the conceptual foundations for modernizing the system of professional training of out-

* Postgraduate Student

(Zhytomyr Ivan Franko state University)

Methodologist, Lecturer

(Zhytomyr Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education of the Zhytomyr Regional Council)

julia.kesner2020@gmail.com

ORCID: 0009-0003-3624-7654

** Candidate of Pedagogical Sciences (PhD in Pedagogy), Docent

(Zhytomyr Ivan Franko state University)

sl.yatsenko.gdu@gmail.com

ORCID: 0000-0002-9646-8841

of-school teachers, taking into account progressive foreign experience and the requirements of the modern information society in the context of paradigmatic changes in education.

Keywords: professional standard, out-of-school teacher, out-of-school education institution, professional competencies, labor functions.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ФУНКЦІЙ І ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ-ПОЗАШКІЛЬНИКІВ

Ю. П. Кеснер, С. А. Яценко

Стаття присвячена особливостям реалізації трудових функцій і професійних компетентностей педагогів-позашкільників. Актуальність дослідження обумовлена необхідністю реформування та модернізації позашкільної освітньої галузі в умовах трансформаційних процесів в Україні.

У статті проаналізовано наукові джерела щодо досвіду країн США та ЄС у дослідженні цієї проблематики. Зокрема, акцентовано увагу на необхідності формування у педагогів-позашкільників компетентностей у галузі трансформаційного лідерства, інтеграційної взаємодії, ІКТ, педагогічної діагностики та прогностики. Окреслено нормативно-правові засади функціонування позашкільної освіти в Україні та вимоги до діяльності закладів позашкільної освіти. Розглянуто сутність професійного стандарту педагогів-позашкільників як системи вимог до його компетентностей. Охарактеризовано особистісні якості та професійні компетентності педагогів закладу позашкільної освіти, зокрема: перетворюючу, комунікативну та ціннісно-орієнтаційну складові. Визначено компоненти готовності педагога до роботи в позашкільному закладі: мотиваційний, когнітивний, афективний та діяльнісний. Наголошено на важливості психологічної компетентності педагога як фактора придатності до роботи в закладі позашкільної освіти. Запропоновано класифікацію характеристик діяльності педагогів-позашкільників за критеріями змісту, форми та структури. Окреслено перспективні напрями подальших наукових розвідок, зокрема: адаптація та апробація ефективних моделей формування компетентностей педагогів-позашкільників, розробка інноваційних технологій їх професійного розвитку, проведення компаративних досліджень та обґрунтування концептуальних засад модернізації системи професійної підготовки педагогів-позашкільників з урахуванням прогресивного зарубіжного досвіду та вимог сучасного інформаційного суспільства в контексті парадигмальних змін в освіті.

Ключові слова: професійний стандарт, педагог-позашкільник, заклад позашкільної освіти, фахові (професійні) компетентності, трудові функції.

Introduction of the issue. Analysis of scientific sources shows that in the USA and the EU, considerable attention is paid to the study of the peculiarities of the implementation of labor functions and professional competencies of out-of-school educators. In particular, in the USA, emphasis is placed on the need to develop the ability to carry out transformative leadership in the out-of-school educators, which involves the skills to motivate and inspire students to achieve high results [1]. In addition, American scientists emphasize the importance of developing the skills of facilitation, mediation and moderation of the educational process as well [2]. In the EU countries, considerable

Постановка проблеми. Аналіз наукових джерел засвідчує, що в країнах США та ЄС значна увага приділяється дослідженню особливостей реалізації трудових функцій і професійних компетентностей педагогів-позашкільників. Зокрема, в США акцентується на необхідності формування у педагогів-позашкільників здатності до трансформаційного лідерства, що передбачає вміння мотивувати та надихати учнів на досягнення високих результатів [1]. Окрім того, американські науковці наголошують на важливості розвитку в педагогів-позашкільників навичок фасилітації, медіації та модерації

attention is paid to the formation of intercultural competence in out-of-school educators, which involves the ability to effectively interact with representatives of different cultures and ethnicities [3]. European researchers also highlight the need to stimulate the development of the competence(s) in the field of information and communication technologies (ICT), which allows for the effective use of modern technologies in the educational process [4]. It is worth noting that both in the USA and in the EU countries, considerable attention is given to the formation of competence in pedagogical diagnostics among out-of-school educators, which involves the ability to monitor and evaluate students' educational outcomes [5]. In addition, scientists emphasize the importance of developing competence in pedagogical forecasting, which allows for the prediction of potential problems and challenges in the educational process [6].

Thus, a scientific review of the literature shows that US and EU scientists investigate the specifics of the implementation of labor functions and professional competencies of out-of-school educators, including the competencies in the field of transformational leadership, intercultural interaction, ICT, pedagogical diagnostics, and prognostics.

Modern Ukraine, in the conditions of transformation of all spheres of life, which is complicated by martial law, requires reform, modernization and professionalization of the entire educational sector, particularly the sphere of out-of-school education. In this context, the transition to new standards of education should ensure the effectiveness of the activities of out-of-school educational institutions of various directions, as shown in Figure 1 (corrected by the author):

освітнього процесу [2]. У країнах ЄС значна увага приділяється формуванню в педагогів-позашкільників інтеркультурної компетентності, що передбачає здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних культур та етносів [3]. Європейські дослідники також акцентують на необхідності розвитку в педагогів-позашкільників компетентності в галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що дозволяє ефективно використовувати сучасні технології в освітньому процесі [4]. Варто зазначити, що як в США, так і в країнах ЄС, значна увага приділяється формуванню в педагогів-позашкільників компетентності в галузі педагогічної діагностики, що передбачає здатність до моніторингу та оцінювання освітніх результатів учнів [5]. Крім того, науковці наголошують на важливості розвитку в педагогів-позашкільників компетентності в галузі педагогічної прогностики, що дозволяє передбачати потенційні проблеми та виклики в освітньому процесі [6].

Таким чином, науковий огляд літератури засвідчує, що в країнах США та ЄС значна увага приділяється дослідженню особливостей реалізації трудових функцій і професійних компетентностей педагогів-позашкільників. Зокрема, акцентується на необхідності формування в педагогів-позашкільників компетентностей в галузі трансформаційного лідерства, інтеркультурної взаємодії, ІКТ, педагогічної діагностики та прогностики.

Сучасна Україна в умовах трансформації усіх сфер життя, що ускладнене воєнним станом, потребує реформування, модернізації та професіоналізації всієї освітньої галузі, зокрема – позашкільної. У цьому контексті перехід на нові стандарти навчання має забезпечити ефективність діяльності закладів позашкільної освіти різних напрямів, що вказано на рисунку 1. (відкориговано автором):

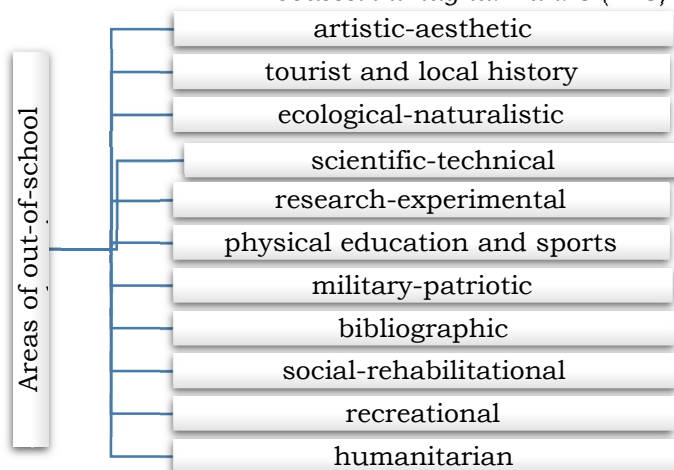

Fig. 1. Areas of out-of-school education

Regulatory documents such as the *Constitution of Ukraine* (1996), the laws of Ukraine "On Education" (2002), "On Out-of-school Education" (2021), as well as the "Regulations on Certification of Pedagogical Workers" (2022) emphasize that the professional competence of out-of-school educators is properly developed through constant participation in professional activities, during which knowledge, skills and abilities are integrated and deepened. In this context, the educator realizes and evaluates the level of their creative pedagogical work, analyzes their own experience and experiments with new methods and approaches. This process is based on the formation and effective implementation of the educators' creative abilities, which contribute to the maximum development of their professional abilities and personal potential.

One of the priority areas for the development of out-of-school institutions and a necessary condition for the effectiveness of the educational process is the development and use of professional competencies of out-of-school educators, which correlates with the labor functions of the educator, which are presented in Figure 2. (author's model):

У таких нормативних документах, як *Конституція України* (1996), закони України "Про освіту" (2002), "Про позашкільну освіту" (2021), а також "Положення про атестацію педагогічних працівників" (2022) акцентується увага на тому, що фахова компетентність педагогів-позашкільників належним чином розвивається через постійну участь у професійній діяльності, під час якої відбувається інтеграція та поглиблення знань, умінь і навичок. У такому контексті педагог усвідомлює та оцінює рівень своєї творчої педагогічної праці, аналізує власний досвід та експериментує з новими методами й підходами. Цей процес ґрунтується на сформованості та ефективній реалізації творчих здібностей педагога, що сприяє максимальному розвитку його професійних здібностей та особистісного потенціалу.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку позашкільних установ і необхідною умовою ефективності освітнього процесу є розвиток і використання фахових (професійних) компетентностей педагогів-позашкільників, які корелюється з трудовими функціями педагога, що представлені на рис. 2. (авторська розробка):

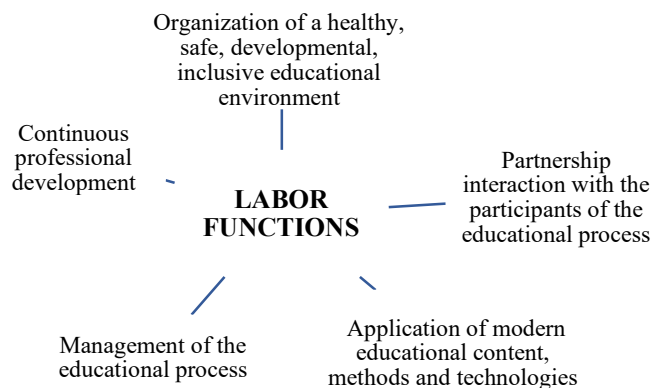

Fig. 2. Labor functions of an educator

The following requirements are imposed on the activities of out-of-school education institutions: accessibility of out-of-school education (economic and geolocation accessibility of out-of-school education institutions for all its participants); motivation of participants of the educational process to partake in out-of-school mass events of various directions; consideration of the inclusive component of the educational process [4].

Current state of the issue. The main aspect of research for many scientists is the problem of professional development of out-of-school educators. Thus, the study of the educational process in out-of-school education institutions, taking into account labor functions and professional competencies, is presented in the relevant studies of O. Bykovska, V. Verbytskyi, T. Sushchenko; historical progressions of the formation of out-of-school education is studied by V. Bereka, N. Kharinko, T. Tsvirov; theoretical and methodological foundations of education and upbringing in an out-of-school environment are investigated by H. Pustovit; the formation and development of a creative personality in the context of out-of-school education institutions are reviewed by L. Yaremenko.

Thus, despite the significant number of studies devoted to the outlined problem, the issue of professional competence of out-of-school educators has not found its full reflection in the scientific literature.

Outline of unresolved issues brought up in the article. However, the issue of creating and implementing the professional standard "Educator of an

До діяльності закладів позашкільної освіти висуваються такі вимоги: доступність позашкільної освіти (економічна та геолокаційна досяжність закладів позашкільної освіти для всіх його учасників); мотивація суб'єктів освітнього процесу до участі у позашкільних масових заходах різних напрямів; урахування інклюзивної складової освітнього процесу [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Центральним аспектом досліджень для багатьох науковців являється проблема професійного розвитку педагогів-позашкільників. Так, вивчення освітнього процесу у закладах позашкільної освіти з урахуванням трудових функцій та професійних компетентностей, викладене у відповідних дослідженнях О. Биковської, В. Вербицького, Т. Суценок, історичні прогресії становлення позашкільної освіти – В. Берека, Н. Харінко, Т. Цвірова, теоретико-методологічні основи освіти та виховання в позашкільному середовищі – Г. Пустовіт, становлення та розвиток креативної особистості у контексті закладів позашкільної освіти – Л. Яременко.

Отже, не дивлячись на значну кількість досліджень, присвячених окресленій проблемі, питання професійної компетентності педагогів-позашкільників не знайшла свого повного відображення у науковій літературі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується стаття. Проте

out-of-school education institution", which defines the main labor functions and professional competencies, requires detailed study and is of a relevant scientific and practical interest.

Aim of the research is to characterize peculiarities of the implementation of professional competencies and labor functions of out-of-school educators in conditions of uncertainty of professional standards, outlining practical ways of professional activity in the conditions of an out-of-school education institution.

Results and discussion. Given that the professional standard of an out-of-school educator is under development, we will consider its modern interpretation and content based on the approved professional standard of a teacher of a general secondary education institution.

A *professional standard* is a set of competence criteria established in a regulated manner that serves as the basis for the formation of professional qualifications. These criteria are determined in accordance with Article 39 of the Law of Ukraine "On Education" (2002).

A *specialist's competence* includes not only theoretical knowledge, but also practical skills, the ability to work in different situations and interact with other people. It also includes the ability to think critically, make decisions and solve problems. *Competence* is a key factor in achieving success in the professional field and career development.

Competencies, in turn, are specific manifestations of these *competences* in a specific field of activity of a specialist. These manifestations cover areas where the specialist has deep knowledge and authority. The difference between competence and competencies is that competence characterizes the specialist themselves, while competencies relate to a specific activity. Competence is not separated from knowledge, abilities, skills and personal qualities, but acts as their systemic synthesis. In modern pedagogical theory and practice, certain requirements are imposed on out-of-school educators, compliance with which ensures the effectiveness of their

проблема створення і впровадження професійного стандарту "Педагога закладу позашкільної освіти", що визначає основні трудові функції та професійні компетентності, потребує детального вивчення і становить науковий і практичний інтерес.

Мета статті: характеристика особливостей реалізації фахових компетентностей і трудових функцій педагогів-позашкільників в умовах невизначеності професійного стандарту, окреслення практичних шляхів професійної діяльності в умовах закладу позашкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Із огляду на те, що професійний стандарт педагога-позашкільника знаходиться в стані розробки, розглянемо його сучасне тлумачення та змістове наповнення спираючись на затверджений професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти.

Професійний стандарт є сукупністю встановлених у регламентованому порядку критеріїв компетентностей, що служать основою для формування професійних кваліфікацій. Ці критерії визначаються згідно із статтею 39 Закону України "Про освіту" (2002).

Компетентність фахівця охоплює не лише теоретичні знання, а й практичні навички, вміння працювати в різних ситуаціях та взаємодіяти з іншими людьми. Вона також включає в себе здатність до критичного мислення, прийняття рішень і вирішення проблем. Компетентність є ключовим фактором для досягнення успіху в професійній сфері та розвитку кар'єри.

Компетенції, у свою чергу, представляють собою конкретні прояви цих компетентностей у визначеній сфері діяльності фахівця. Ці прояви охоплюють області, де спеціаліст має глибокі знання та повноваження. Відмінність між компетентністю та компетенціями полягає у тому, що компетентність характеризує самого фахівця, тоді як компетенції стосуються конкретної діяльності. Компетентність не відокремлюється від знань, умінь, навичок та особистісних якостей, а представляє собою їх системний синтез.

pedagogical activity. Firstly, we outline the need for a high level of qualification, which should be provided in the system of professional training (in higher education institutions where there is such a master's program), as well as postgraduate pedagogical education (retraining courses, seminars, training). Secondly, within the framework of labor functions, the standard offers professional competencies that an educator must possess. All pedagogical competencies can be divided into two categories (Fig. 3) (author's model):

У сучасній педагогічній теорії та практиці до педагогів-позашкільників висуваються певні вимоги, дотримання яких забезпечує ефективність їхньої педагогічної діяльності. По-перше, йдеться про необхідність високого рівня кваліфікації, що має забезпечуватися в системі професійної підготовки (в ЗВО де є така магістерська програма), а також післядипломної педагогічної освіти (курси підвищення кваліфікації, семінари, тренінги). По-друге, у межах трудових функцій стандарт пропонує професійні компетентності, якими має володіти педагог. Усі педагогічні компетентності можна розділити на дві категорії (див. рис. 3.) (авторська розробка):

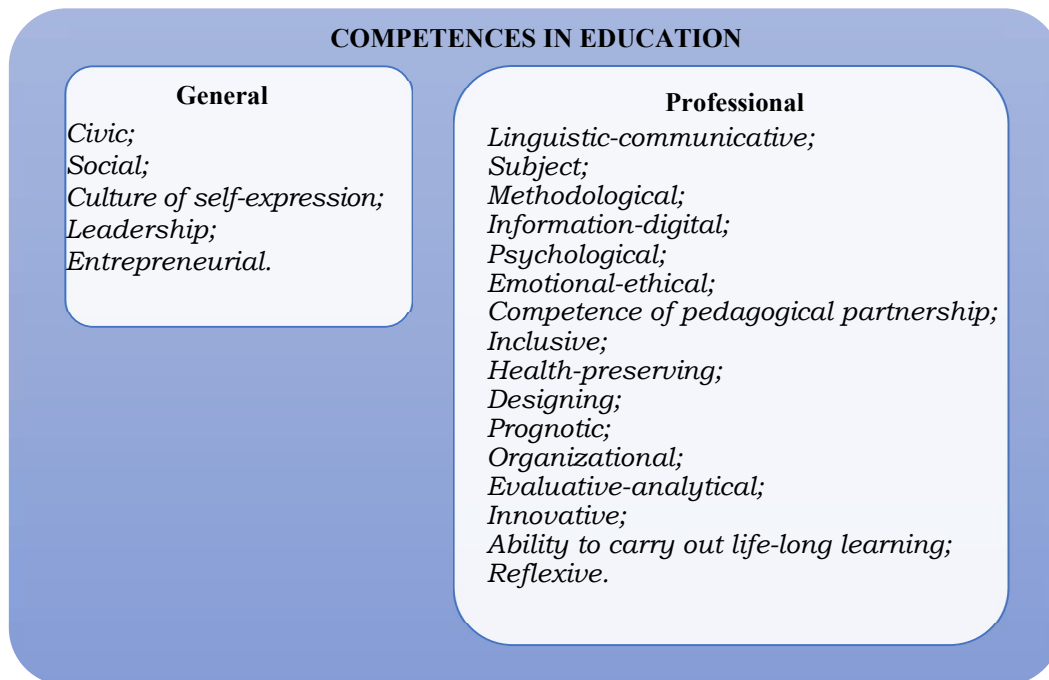

Fig. 3. Competences in education

Thirdly, an out-of-school educator should be characterized by such personal qualities as initiative, empathy, charisma, and benevolence.

Modern research defines the professional competence of an educator as the integration of three key components: subject-technological, psychological-pedagogical, and general-cultural. The main indicators of the pedagogical competence of an extracurricular teacher are concentrated in the proposed scheme (Fig. 4) (author's model):

По-третє, педагог-позашкільник має характеризуватися такими особистісними якостями як, ініціативність, емпатійність, харизматичність, доброзичливість.

Сучасні дослідження визначають професійну компетентність педагога як інтеграцію трьох ключових компонентів: предметно-технологічного, психолого-педагогічного та загальнокультурного. Основні показники педагогічної компетентності педагога-позашкільника зосереджені у запропонованій схемі (див. рис. 4) (авторська розробка):

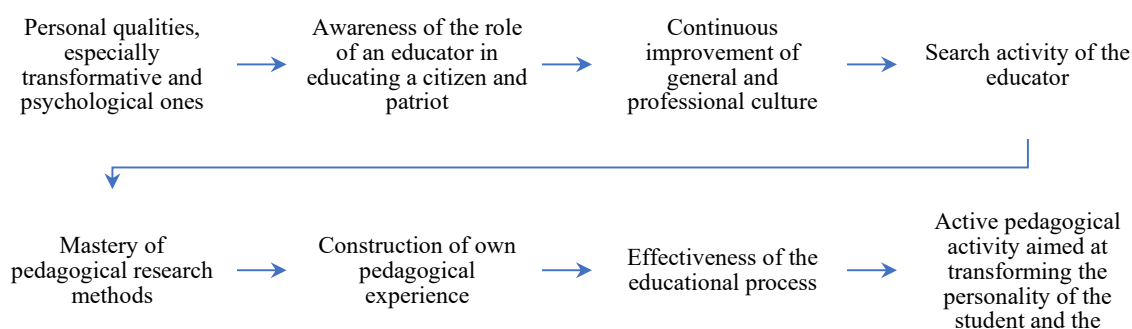

Fig. 4. Indicators of pedagogical competence of an educator

The professional competence of an out-of-school educator encompasses search activities based on deep knowledge, abilities, skills and a comprehensive understanding of one's own role in society. This activity involves constant self-improvement and self-development in order to optimize the educational process aimed at the formation of a creative personality. To achieve this goal, a deep understanding of the educational principles of out-of-school pedagogy, andragogy, acmeology, as well as considering the peculiarities of the child's psychological and social development is necessary.

The professional standard of an out-of-school education institution teacher should become a system of requirements for the competencies of the subject of activity, which determine their suitability for a specific position and achieving success in the professional field [6], as well as to comprehensively cover the personal characteristics of the educator, set the goals and objectives of pedagogical activity, motivate, stimulate the use of program and methodological support, ensure possession of information competence and consider the peculiarities of out-of-school education. The educational component, based on pedagogically appropriate approaches and values, ensures the full realization of the student's personal potential, determines the cooperation of all participants in the educational process and reflection on their own professional activities.

The introduction of monitoring of the compliance of the activities of out-of-school education institutions with the interests of the child at different levels demonstrates the effectiveness of state policy in a certain direction; management and financing

Професійна компетентність педагога-позашкільника охоплює пошукову діяльність, що ґрунтується на глибоких знаннях, вміннях, навичках та всебічному розумінні власної ролі у суспільстві. Ця активність передбачає постійне самовдосконалення та саморозвиток із метою оптимізації освітнього процесу, спрямованого на формування творчої особистості. Для досягнення цієї цілі необхідне проникливе осмислення освітніх принципів позашкільної педагогіки, андрагогіки, акмеології, а також урахування особливостей психологічного та соціального розвитку дитини.

Професійний стандарт педагога закладу позашкільної освіти має стати системою вимог до компетентностей суб'єкта діяльності, які визначають його придатність до конкретної посади та досягнення успіху в професійній сфері [6]. Всесторонньо охоплювати особистісні характеристики педагога, постановку мети та завдань педагогічної діяльності, мотивацію, програмно-методичне забезпечення, володіння інформаційною компетентністю та врахування особливостей позашкільної освіти. Освітній компонент, що ґрунтується на педагогічно доцільних підходах і цінностях, забезпечує повноцінну реалізацію особистісного потенціалу вихованця, детермінує співпрацю всіх учасників освітнього процесу та рефлексію щодо власної професійної діяльності.

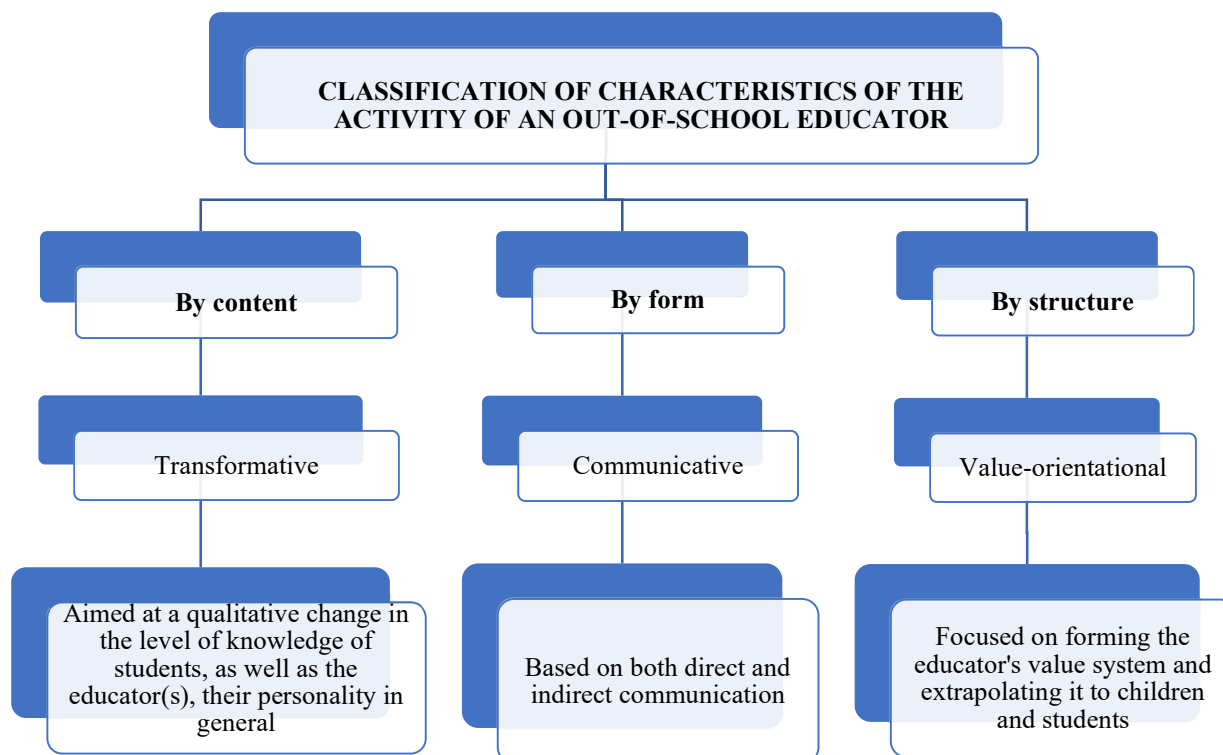
Запровадження моніторингу відповідності діяльності закладів позашкільної освіти інтересам дитини на різних рівнях засвідчує ефективність державної політики у визначеному

provide for a clear understanding of their role and responsibilities, cooperation with stakeholders, compliance with legislation and regulation of the educational process in accordance with modern conditions. Out-of-school education, in accordance with the main course of the development of the personality of children and youth, aims not only to form an integrated character, but also to promote their social adaptation, orientation, professional choice and satisfaction of cognitive needs. This area of education creates the necessary conditions for the formation and development of a creative personality, who has a fixed system of socially significant values and demonstrates the ability to constant self-improvement. Based on the theoretical analysis of sources, we can offer the following classification of the characteristics of the activities of a teacher of early childhood education (Table 2) (author's model).

напрямі, а управління та фінансування передбачає чітке розуміння ролі та обов'язків, співпрацю зі стейкхолдерами, дотримання законодавства та регулювання освітнього процесу відповідно до сучасних умов. Позашкільна освіта, відповідно до основного курсу розвитку особистості дітей та молоді, має на меті не лише формування інтегрованого характеру, але й сприяння їх соціальній адаптації, орієнтації, професійному вибору та задоволенню пізнавальних потреб. Ця сфера освіти створює необхідні умови для становлення та розвитку творчої особистості, яка має у себе закріплену систему соціально-значущих цінностей і демонструє здатність до постійного самовдосконалення. На основі теоретичного аналізу джерел можемо запропонувати наступну класифікацію характеристик діяльності педагога ЗПО (див. таб.2.) (авторська розробка).

Table 2.

Classification of characteristics of the activity of an out-of-school educator

The introduction of a professional standard for the training of an out-of-school educator involves not only

Упровадження професійного стандарту для педагога закладу позашкільної освіти передбачає не лише

considering various competencies of a specialist, but also focuses on the use of advanced technologies to create a systematic pedagogical process. The teacher must use their professional skills to stimulate students' interest in active educational and cognitive activity and have the necessary information resources for effective work. In addition, their ability to develop programs of pedagogical activity and make informed management decisions is of particular importance.

The information competence of an out-of-school teacher is clearly demonstrated in their ability to effectively select and use various programs (approved by the Ministry of Education and Science, adapted to a certain region, and users), master various teaching methods, analyze the characteristics of student groups and use information resources using modern technologies. The development of author's programs by an educator and their approval by the pedagogical council indicates high professional skills of such a teacher in creating methodological materials, their adaptation, choosing teaching aids and the ability to make informed decisions in various pedagogical situations, considering social, axiological and epistemological aspects. Therefore, the professional standard of a teacher in the system of out-of-school education performs the following functions:

- forms the basis for protecting the teacher from performing tasks that do not correspond to their main duties and may cause distraction from the main activity;
- encourages the search for non-standard solutions and ensures the right to a creative, innovative approach of the teacher to the educational process;
- contributes to overcoming the technocratic approach to evaluating the teacher's work;
- provides a balanced combination of freedom and responsibility of the teacher for the results of his activities;
- motivates the teacher to continuous self-improvement and increase professional qualifications.

The peculiarity and uniqueness of out-of-school education is manifested in the directed and voluntary use of free time by

урахування різноманітних компетенцій фахівця, але й акцентує свою увагу на використанні передових технологій для створення систематичного педагогічного процесу. Педагог має застосовувати свої професійні вміння стимулювати інтерес учнів до активної навчально-пізнавальної діяльності та володіти необхідними інформаційними ресурсами для ефективної роботи. Крім того, важливою є його здатність розробляти програми педагогічної діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Інформаційна компетентність педагога-позашкільника яскраво демонструється в його здатності ефективно підбирати і використовувати різні програми (затверджені МОН, адаптовані до певного регіону, авторські), майстерно володіти різними методиками навчання, проводити аналіз характеристик учнівських груп і використовувати інформаційні ресурси з використанням сучасних технологій. Розробка педагогом авторських програм та їх затвердження педагогічною радою демонструє високу фахову майстерності такого педагога щодо створення методичних матеріалів, їх адаптації, вибору навчальних засобів та здатність до прийняття обґрунтованих рішень у різноманітних педагогічних ситуаціях, враховуючи соціальні, аксіологічні та епістемологічні аспекти. Тому професійний стандарт педагога в системі позашкільної освіти виконує наступні функції:

- ✓ формує основу для захисту педагога від виконання завдань, які не відповідають його основним обов'язкам та можуть спричинити відволікання від основної діяльності;
- ✓ спонукає до пошуку нестандартних рішень та забезпечує право на творчий, інноваційний підхід педагога до навчально-виховного процесу;
- ✓ сприяє подоланню технократичного підходу до оцінки праці педагога;
- ✓ забезпечує збалансоване поєднання свободи та відповідальності педагога за результати його діяльності;
- ✓ мотивує педагога до постійного

students to reveal their potential opportunities and development. This form of education is characterized by flexibility in the choice of educational programs and types of activities, which allows children to effectively develop their interests and abilities. Involving pupils in the study of various areas of public activity contributes to their social adaptation and the formation of awareness for a conscious choice of a future profession. Out-of-school education provides children with the opportunity to choose a field of activity and interaction with a teacher, which contributes to the development of a creative personality with a conscious system of values and constant self-improvement.

An out-of-school educator must be a highly qualified specialist who is responsible for organizing and conducting various creative activities and events aimed at the development of children and youth. Their functions include the creation and management of selectives, sections, clubs, etc., the development and implementation of educational programs, as well as interaction with pupils and their socio-cultural environment.

It is important to note that the activities of an out-of-school teacher are focused on stimulating the cognitive activity of students, developing their creative abilities and supporting personal growth. An important element in the formation of civic and social competence of children is also an integral component of the professional activities of an out-of-school educator. It contributes to the development of creativity, independence and responsibility, which are important components in the process of their socialization and professional development.

The readiness of an educator to work in an institution of out-of-school education includes a deep understanding of educational and pedagogical processes, as well as possession of a wide range of professional skills. This includes not only knowledge of theoretical aspects of education and pedagogy, but also practical skills, such as planning and

самовдосконалення та підвищення професійної кваліфікації.

Особливість та унікальність позашкільної освіти проявляється у спрямованому та добровільному використанні вільного часу вихованцями для розкриття їх потенційних можливостей та розвитку. Ця форма освіти відрізняється гнучкістю у виборі навчальних програм та видів діяльності, що дозволяє дітям ефективно розвивати свої інтереси та здібності. Залучення дітей до вивчення різних областей громадської діяльності сприяє їх соціальній адаптації та формуванню обізнаності для свідомого вибору майбутньої професії. Позашкільна освіта надає дітям можливість вибору сфери діяльності та взаємодії з педагогом, що сприяє розвитку творчої особистості з усвідомленою системою цінностей та постійного самовдосконалення.

Педагог позашкільної освіти має бути висококваліфікованим фахівцем, який відповідає за організацію та проведення різноманітних творчих занять та заходів, спрямованих на розвиток дітей та молоді. Його функції включають в себе створення та керівництво гуртками, секціями, клубами тощо, розробку та впровадження навчальних програм, а також взаємодію з вихованцями та їхнім соціокультурним оточенням.

Важливо зазначити, що діяльність педагога-позашкільника орієнтована на стимулювання пізнавальної активності вихованців, розвиток їх творчих здібностей та підтримку особистісного зростання. Важливим елементом у формуванні громадянської та соціальної компетентності учнівської молоді також є складовим компонентом професійної діяльності педагога-позашкільника. Вона сприяє розвитку креативності, самостійності та відповідальності, що є важливими складовими в процесі їхньої соціалізації та професійного становлення.

Готовність педагогічного працівника до роботи в закладі позашкільної освіти включає в себе глибоке розуміння освітніх та педагогічних процесів, а також володіння широким спектром професійних навичок. Це охоплює не лише знання теоретичних аспектів освіти

implementing curricula, organizing group and individual work with students, effective communication with various participants in the educational process.

In addition, the readiness to work in such an institution involves the ability to adapt to the diverse educational needs of the student audience and quickly respond to changes in the educational environment. It also includes the ability to constantly improve professionally, focus on finding and implementing innovative pedagogical approaches and methods, as well as the ability to work in a variety of pedagogical situations.

Thus, the readiness to work in an institution of out-of-school education is a complex concept that encompasses both general pedagogical knowledge, skills and abilities, and specific requirements and features of this type of educational environment. Therefore, it is worth paying attention to the specific components of readiness to work in such an institution in the proposed scheme (Figure 5) (author's model):

та педагогіки, але й практичні навички, такі як планування та реалізація навчальних програм, організація групової та індивідуальної роботи з учнями, ефективна комунікація з різними учасниками освітнього процесу.

Крім того, готовність до роботи в такому закладі передбачає уміння адаптуватися до різноманітних освітніх потреб учнівської аудиторії та швидко реагувати на зміни в освітньому середовищі. Вона також включає в себе здатність до постійного професійного самовдосконалення, орієнтацію на пошук і впровадження інноваційних педагогічних підходів та методик, а також вміння працювати в умовах різноманітних педагогічних ситуацій.

Таким чином, готовність до роботи в закладі позашкільної освіти є комплексним поняттям, що охоплює як загальнопедагогічні знання, уміння та навички, так і специфічні вимоги та особливості даного типу освітнього середовища. Тому варто звернути увагу на конкретні компоненти готовності до роботи у такому закладі у запропонованій схемі (див. рис. 5) (авторська розробка):

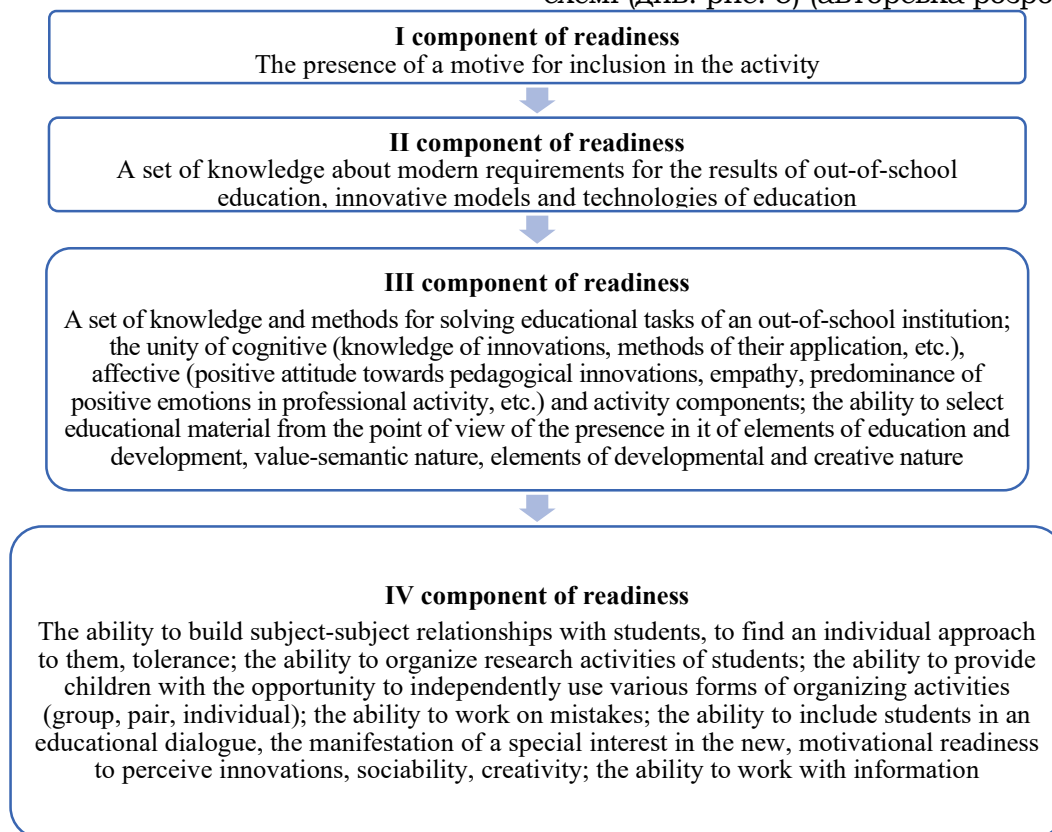

Fig. 5. Components of an out-of-school educator's readiness for work

Educational activities in an out-of-school institution are based on various aspects of personal development that determine the effectiveness and professional competence of a teacher. Assessment of readiness for work in this context determined by the considerations of the set of personal traits that define their ability to contribute to the development of pupils and find effective pedagogical solutions. Thus, it is important to consider the adequacy of self-esteem, the level of anxiety, flexibility of thinking and openness to new ideas. Particular attention should be paid to the ability to empathy and the ability to build constructive communication with pupils, which contributes to solving educational tasks. This approach allows you to determine the potential of a teacher in out-of-school education and influence the quality of the educational process in this direction.

The professional characteristics of an educator are deeply connected with the basic principles of their psychological and pedagogical activity, expressed in the interpretation of the postulates. According to the first principle, an educator must respect the person and personality in each child, using the golden rule of interaction. The second principle reflects the importance of continuous self-improvement for the teacher, which corresponds to their ability to implement professional developments in practice and inspire others to do so. The last principle emphasizes that the transfer of knowledge should be organized in such a way as to stimulate the desire and ability of students to assimilate them, use them in different situations and continue their own development. These principles determine that the development of the personality of an out-of-school educator and their students is closely linked, creating a basis for interaction and mutual influence. The professional level of an out-of-school teacher is determined by their ability to adapt to different learning conditions and effectively apply pedagogical methods and techniques. This includes a deep understanding of the age and individual characteristics of students,

Освітня діяльність в закладі позашкільної освіти побудована на різноманітних аспектах особистісного розвитку, які визначають ефективність та професійну компетентність педагога. Оцінка готовності до роботи в цьому контексті ґрунтується на міркуваннях щодо сукупності особистісних рис, які визначають його здатність сприяти розвитку вихованців та знаходити ефективні педагогічні рішення. Серед них важливо враховувати адекватність самооцінки, рівень тривожності, гнучкість мислення та відкритість до нових ідей. Особливу увагу слід приділити спроможності до емпатії та здатності будувати конструктивне спілкування з вихованцями, що сприяє вирішенню освітніх завдань. Цей підхід дозволяє визначити потенціал педагога в позашкільній освіті та впливати на якість навчально-виховного процесу в цьому напрямі.

Професійні характеристики педагога мають глибокий зв'язок з основними принципами його психолого-педагогічної діяльності, вираженими у трактуванні постулатів. Згідно з першим принципом, педагог повинен поважати у кожній дитині людину і особистість, використовуючи золоте правило взаємодії. Другий постулат відображає важливість постійного самовдосконалення для педагога, що відповідає його здатності втілювати професійні напрацювання в практику та надихати на це інших. Останній принцип наголошує на тому, що передача знань має бути організована так, щоб стимулювати бажання та здатність вихованців засвоювати їх, використовувати в різних ситуаціях і продовжувати свій власний розвиток. Ці принципи визначають, що розвиток особистості педагога-позашкільника і його вихованців тісно пов'язаний між собою, створюючи підґрунтя для взаємодії та взаємного впливу.

Професійний рівень педагога закладу позашкільної освіти визначається його здатністю адаптуватися до різних умов навчання та ефективно застосовувати педагогічні методи і прийоми. Це включає в себе глибоке розуміння

the ability to create a stimulating educational environment and promote their academic and personal growth.

Conclusions and research perspectives. Considering modern requirements for the educational sector, an important direction in the development of out-of-school education institutions is the implementation of a professional standard for pedagogical workers. This standard plays a key role in improving the quality of the educational process and developing the creative potential of not only teachers but also students.

The professional standard for out-of-school educators should define clear expectations regarding their competencies and level of professional training, which will contribute to creating conditions for continuous improvement of the educational process. The study emphasizes the importance of active participation of teachers in professional development, which allows them to adapt to new trends and the implementation of new teaching methods.

Based on the analysis of the need to implement a professional standard for out-of-school education institutions, it is worth conducting further research that will encourage the development of specific ways and recommendations for optimizing this process. This will allow for further improvement of the quality of out-of-school education and the development of the creative potential of children and youth. Such research can become the basis for developing new approaches to the management of out-of-school education institutions and will contribute to increasing their impact on the formation of the personality of students.

Further scientific research should be aimed at finding optimal ways to implement foreign experience in the implementation of labor functions and professional competencies of out-of-school teachers in Ukrainian realities. This involves the adaptation and testing of effective models for the formation of competencies of out-of-school teachers in the field of transformational leadership, intercultural interaction, ICT, pedagogical diagnostics and prognostics, as well as the

вікових та індивідуальних особливостей вихованців, вміння створювати стимулююче освітнє середовище і сприяти їхньому академічному та особистісному зростанню.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. З урахуванням сучасних вимог до освітньої галузі важливим напрямком у розвитку закладів позашкільної освіти є впровадження професійного стандарту для педагогічних працівників. Цей стандарт відіграє ключову роль у підвищенні якості освітнього процесу та розвитку творчого потенціалу не лише педагогів а й вихованців.

Професійний стандарт для педагогів-позашкільників має визначити чіткі сподівання щодо їхніх компетенцій та рівня професійної підготовки, що сприятиме створенню умов для постійного вдосконалення освітнього процесу. Дослідження підкреслює важливість активної участі педагогів у професійному розвитку, що дозволяє їм адаптуватися до нових тенденцій та впровадження нових методик навчання.

На основі аналізу необхідності впровадження професійного стандарту для закладів позашкільної освіти, варто здійснити подальше дослідження, яке спонукатиме до розробки конкретних шляхів та рекомендацій щодо оптимізації цього процесу. Це дозволить подальшому покращенню якості позашкільної освіти та розвитку творчого потенціалу дітей та молоді. Такі дослідження можуть стати основою для розробки нових підходів до управління закладами позашкільної освіти та сприятимуть підвищенню їхнього впливу на формування особистості вихованців.

Подальші наукові розвідки мають бути спрямовані на пошук оптимальних шляхів імплементації зарубіжного досвіду реалізації трудових функцій і професійних компетентностей педагогів-позашкільників в українських реаліях. Це передбачає адаптацію та апробацію ефективних моделей формування компетентностей педагогів-позашкільників у галузі

development of innovative technologies, трансформаційного лідерства, their professional development інтеркультурної взаємодії, ІКТ, considering the specifics of the педагогічної діагностики та functioning of the out-of-school education прогностики, а також розробку system in Ukraine [9]. інноваційних технологій, їх професійного розвитку з урахуванням специфіки функціонування системи позашкільної освіти в Україні [9].

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Zakon Ukrainy "Pro osvitu" [Law of Ukraine "On Education"]. (2002). *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Information from the Verkhovna Rada*, № 20 [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy "Pro pozashkilnu osvitu" [Law of Ukraine "On Extracurricular Education"]. (2001). *Osvita Ukrainy: normatyvno-pravovi dokumenty – Education of Ukraine: normative and legal documents: zb. normatyvnykh dokumentiv / za red. V.H. Kremenia*. Kyiv: Milenium, 229-251 [in Ukrainian].
3. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: "Pedagogika. Sotsialna robota"* [Scientific Journal of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social Work"]. (2021). Vyp. 1 (48). [in Ukrainian].
4. *Pozashkilna osvita: teoretyko-metodychni osnovy [Out-of-school education: theoretical and methodological foundations]: monohrafiia*. (2008) / O.V. Bykovska. Kyiv: IVTs ALKON, 336 [in Ukrainian].
5. Rybkina, L.V. (2019). *Formuvannia komunikatyvnoi vidkrytosti pedahoha zakladu pozashkilnoi osvity yak chynnyk yoho profesiinoho zrostannia [Formation of communicative openness of a teacher of an out-of-school education institution as a factor of his professional growth]*. Kyiv: KPNZ "TsDIuT Metalurhiinoho raionu" KMR [in Ukrainian].
6. Savrasova-Viun, T.O. (2015). *Zmist i struktura profesiino-psykholohichnoi kompetentnosti maibutnykh pedahohiv [Content and structure of professional and psychological competence of future teachers]*. *Osvitnyi dyskurs – Educational discourse*, № 2 (10) [in Ukrainian].
7. *Osvita i nauka Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Education and science in Ukraine in the conditions of martial arts]*. (2023). *Informatsiino-analitychnyi zbirnyk – Informational and analytical collection*. Kyiv, 64 [in Ukrainian].
8. Baylor, A.L., & Kim, Y. (2005). Pedagogical Agents as Learning Companions: The Role of Agent Competency and Type of Interaction. *Educational Technology Research and Development*, 53(3), 223-243 [in English].
9. García-Martínez, I., & Hernández-Serrano, M.J. (2021). Intercultural Competence in Teacher Education: A Comparative Study between Spain and Germany. *Revista Española de Educación Comparada*, (37), 63-80 [in English].
10. Smith, J.A., & Jones, K.L. (2018). The Role of Facilitation, Mediation, and Moderation in Out-of-School Time Programs. *Journal of Youth Development*, 13(1-2), 231-247 [in English].

Received: August 14, 2024

Accepted: September 09, 2024